

SEKSUALINIS
PRIEKABIAVIMAS -
KAS TAI?

SEKSUALINIS
PRIEKABIAVIMAS -
KAS TAI?

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 21 straipsnis skelbia, kad

„Žmogaus asmuo neliečiamas.

Žmogaus orumą gina įstatymas.

Draudžiama žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą, žiauriai su juo elgtis, taip pat nustatyti tokias bausmes“.

Ši teisės norma įtvirtina vieną iš pagrindinių ir svarbiausių prigimtinių žmogaus teisių – asmens neliečiamybę, žmogaus saugumo pagrindus. Konstitucija saugo žmogų nuo tokio asmenų elgesio, kuris gali sukelti žmogui fizinį ar psichinį pavojų, tam tikrus nepatogumus, padaryti to žmogaus interesams žalą, varžyti jo teises ir galimybes. Žmogui negali būti daromas neteisėtas fizinis ar psichinis poveikis.

SEKSUALINIS PRIEKABIAVIMAS – KAS TAI?

Konstitucijos 21 straipsnio nuostatomis užtikrinti didelės reikšmės turėjo 1999 m. ko-vo 1 dieną įsigaliojęs Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas, kuriame apibrėžtas seksualinis priekabiavimas, o Administracinių teisės pažeidimų kodekse nustatyta atsakomybė už šį žmogaus teisių pažeidimą.

„Seksualinis priekabiavimas – tai užgaulus, žodžiu ar fiziniu veiksniu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, su kuriuo sieja darbo, tarnybiniai ar kitokio priklausomumo santykiai.“

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnis

Apie seksualinį priekabiavimą Lietuvoje pradėta kalbėti bei rašyti ne taip seniai. Su šiuo reiškiniu, galbūt, susidūrėme ir mes pa-

tys, ir mūsų draugai, bendradarbiai, tačiau dėl įvairių motyvų apie jį beveik visada nutylėti arba geriausiai atveju tik pasipasakoti artimiausiam žmogui.

Šiame leidinyje aptarsime galimus seksualinio priekabiavimo atvejus, papasakosime, kokiais veiksmais jis gali pasireikšti bei kokiais žodžiais gali būti apibūdinamas, kaip kovoti su priekabiautoju. Tikimės padraštinti jus kovai su seksualiniu priekabiavimu.

Išanalizavus užsienio šalių praktiką bei apibendrinus Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atliktus skundų dėl seksualinio priekabiavimo tyrimus, pastebėta, kad dažniausiai priekabiautojas yra asmuo, dirbantis vadovaujantį darbą, arba turintis įgaliojimus vykdyti vadovo funkcijas arba tas asmuo, nuo kurio priekabiavimo auka yra priklausoma. Tačiau dažnai seksualinis priekabiavimas vyksta ir tarp bendradarbių ar asmenų, susijusių tam tikrais priklausomumo santykiais. Būna atvejų, kada seksualiai priekabiaujama prie vyrų, bet

dažniausiai priekabiavimo aukomis tampa moterys. Beveik visada priekabiautojas yra vyriškosios lyties atstovas, o auka yra moteris. Tačiau buvo atvejų kai vyras seksualiai priekabiavo prie tos pačios lyties atstovo.

Seksualinis priekabiavimas gali pasireikšti įvairiais pasiūlymais, užuominomis, daromu spaudimu, siekiant seksualinio kontakto, arba reikalavimu lytinių santykių, žadant už tai „atsilyginti“ geresniu darbu, pakauštinimu pareigose ar įvairiais materialiniais bei kitokio pobūdžio paskatinimais, lengvatomis ir pan.

Galima drąsiai teigti, jog asmuo priekabiauja prie Jūsų jeigu jis (ji):

- atlieka veiksmus, verčiančius jus jaustis nepatogiai;
- kalba tokius dalykus, kurie verčia jus jaustis nemaloniai;
- tam tikrais atvejais priverčia jus atsidurti rizikingoje situacijoje;
- žodžiais ar veiksmais sukuria bauginančią, žeminančią, priešišką, įžeidžiančią aplinką.

KAIP ATSKIRTI SEKSUALINĮ PRIEKABIAVIMĄ NUO DRAUGIŠKO PALANKUMO AR MANDAGUMO?

Seksualinis priekabiavimas yra bet koks nepageidaujamas seksualinio pobūdžio dėmesys, kaip, pavyzdžiui, intymios užuominos bei pastabos apie jus, jūsų pažiūras ar asmeninį gyvenimą. Kartais tokie komentarai yra panašūs į komplimentus, tačiau jeigu jie verčia jus jaustis nepatogiai, jūs dėl to atsiduriate keblioje, nemalonioje padėtyje, jeigu tai jus žemina, įžeidžia – tai jau seksualinis priekabiavimas. Seksualinis priekabiavimas yra žeminantis, niekinantis, nemalonus ir visais atvejais nepageidaujamas aukai seksualinio pobūdžio elgesys, kuriuo gali būti įvardinti:

- žeminantys žodžiai;
- fotonuotaukos, atvirukai, piešiniai, verčiantys auką jaustis nepatogiai, kurie gali būti padedami, pakabinami aukai matomoje vietoje;

- laiškai, eilėraščiai, atsiunčiami aukai paprastu ar elektroniniu paštu ir kitomis ryšio priemonėmis;
- bet kokios rūšies fizinis kontaktas;
- seksualinio pobūdžio reikalavimai.

Pateikiame keletą pavyzdžių – situacijų, kurias galima dažnai pamatyti ir išgirsti darbo vietose:

- vyras kabinete apkabina rankomis moterį;
- vienas iš bendradarbių pasakoja įžeidžiantį, su intymiomis detalėmis, pokštą-anekdota;
- vienas iš bendradarbių pasako: „Tu atrodai puikiai“, arba „Tavo plaukai nuostabūs“, arba „Su kuo praleidai naktį?“.

Šie pavyzdžiai gali būti įvardinti seksualiniu priekabiavimu priklausomai nuo situacijos, jos suvokimo bei požiūrio į ją. Jeigu draugas draugui pasako keletą pagiriamųjų žodžių jo išvaizdai – tai gali būti komplimentas. Jeigu moters išvaizdą pagiria praei-

vis gatvėje – reakcija ir pojūčiai gali būti įvairūs. Netgi kai viršininkas jums į ausį šnibžda, kaip jūs puikiai atrodote – taip pat galima jaustis ar vertinti tuos žodžius skirtingai.

Tad pagrindinis klausimas tokiose situacijose yra jūsų reakcija į priekabautojo veiksmus bei vidinis nusiteikimas to asmens atžvilgiu. Svarbu, ar panašūs komentarai jūsų nežeidžia, netrikdo, ar jie jums malonūs, be to, kokio pobūdžio buvo ir yra jūsų bendravimas su šiuo asmeniu. Taip pat reiktų pamąstyti, ar šis asmuo turi pagrindo tikėtis, kad jo komentarai yra jums priimtini ir malonūs.

KAS ĮTAKOJA SEKSUALINĮ PRIEKABIAVIMĄ: FIZINĖ JĖGA, GALIA AR LYTIS?

Seksualinis priekabiavimas – tai yra asmens įžeidimas, pažeminimas, kuris dažniausiai atsitinka dėl priekabautojo didesnės jėgos bei socialinės ar ekonominės galios, įtakos tam

tikrai visuomenės grupei, didesnio pasitikėjimo savimi, savo padėties visuomenėje sureikšminimo, o neretai ir dėl profesinio pranašumo. Žymiai dažniau tokiose „galingųjų“ pozicijose atsiduria vyrai nei moterys. Kai vyrų turimi įgaliojimai bei jėga pasireiškia nepageidaujamu seksualiniu elgesiu moterų atžvilgiu, gali būti sutrikdytas moters privatus gyvenimas, normalus darbo ir mokymosi ritmas. Kiekviena moteris turi teisę, kad su ja būtų elgiama kaip su lygiaverte vyro partnere. Žmogus negali savavaliauti ir savo veiksmais varžyti kitų žmonių teises ir laisves. Seksualinis priekabiavimas, kaip ir kiti pažeidimai, padaromi prieš moterį, dalinai atspindi nelygią moterų padėtį visuomenėje: pagal statistinius duomenis moterys Lietuvoje, uždirbdamos mažiau nei vyrai, žymiai rečiau užima vadovaujančias pareigas tiek ekonominėje, tiek ir politinėje srityje.

SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO PASEKMĖS

Ne visos moterys vienodai reaguoja į seksualinį priekabiavimą, vis tik dauguma jų dažniausiai jaučiasi pažemintos, paniekintos ar nepilnavertės. Kai kurios moterys jaučiasi sutrikusios. Jos tylėdamos kenčia nemalonius priekabiautojo išpuolius ir įžeidinėjimus, bijodamos neigiamų pasekmių karjerai, mokslui bei, norėdamos išvengti įvairių apkalbų.

Iki šiol yra paplitusi nuomonė, kad moterys dėl savo patrauklios išvaizdos, laisvesnio bendravimo ar kūną išryškinančios aprangos yra „pačios kaltos“, tai yra pačios išprovokavo seksualinį priekabiavimą. Tačiau tokia nuomonė yra klaidinga. Priekabiavimo aukomis tampa įvairios išvaizdos ir įvairaus charakterio skirtingai besielgiančios moterys. Moterys, patyrusios priekabiavimą, apgalvoja savo jausmus, veiksmus, reakciją, kol ga-

liausiai pripažįsta, kad už šią problemą yra atsakingas priekabiautojas.

Ilgai besitęsianti emocinė įtampa gali sukelti fizinę ar psichinę ligą, kaip pavyzdžiui šleikštulį, pasibjaurėjimą, galvos skausmą, nuovargį, depresiją. Visi šie reiškiniai gali turėti įtakos moters asmeniniam gyvenimui, jos darbo kokybei. Ji gali būti priversta palikti darbą ar atsakyti mokymo programos, kad išvengtų susitikimų su priekabiautoju. Pasitikėjimo savimi prarašimas, sveikatos problemos, neteisingas asmenybės įvertinimas, nutrauktas darbas gali padaryti aukai ilgalaikį ekonominį poveikį, t.y. nesugebėjimą ilgą laiką rasti kitą darbą.

KAIP ELGTIS, SIEKIANT SUSTABDYTI PRIEKABIAUTOJĄ IR PASIRUOŠTI TOLIMESNEI TEISINEI GYNYBAI?

Pirmiausia reikia sugebėti apsiginti pačiai. Asmeninės pastangos ne visada gali sustabdyti priekabiovimą, bet šie žingsniai padės,

jeigu nuspręsite imtis kitų priemonių. Neleiskite, kad tai tęstųsi ilgą laiką ir traumuo-tų jus. Nepraraskite pasitikėjimo savimi ir ryžtingai imkitės veiksmų.

Žinokite, kad darbdavys privalo imtis priemonių, kad darbuotojas nepatirtų seksualinio priekabiovimo.

- **Pasikalbėkite su priekabiautoju ir drąsiai išreikškite savo nuomonę dėl jo elgesio.**

Pasakykite, kad toks jo elgesys yra jums nepageidaujamas, nemalonus ir norėtumėte, kad jis nustotų jus žeminti, įžeidinėti. Kalbėkite ramiu tonu, neaiškindama, kodėl jums tai yra nemalonu ir kaip jautriai jus į tai reaguojate. Nesuteikite jam papildomų šansų jus trikdyti. Tiesiog drąsiai tarkite „ne“ priekabiautojui. Gali būti, kad priekabiautojas net nesuvokia ir neįsivaizduoja, kad pasakytos replikos, užuominos, anekdotai jus įžeidžia ir žemina, kad jūs jaučiatės nepatogiai. Todėl priekabiautojui būtina išsakyti savo nuomonę.

Galite pasikviesti ką nors iš bendradarbių ar draugų dalyvauti pokalbyje su priekabiautoju. Esant reikalui, jūs turėtumėte galimą liudytoją.

- **Parašykite priekabiautojui.**

Jeigu nenorite pasikalbėti su priekabiautoju, galite jam parašyti. Raštu tiksliai ir aiškiai išdėstykite savo nuostatas dėl jo elgesio, nurodykite, kada ir kur su jumis buvo pasielgta nederamai, tačiau neperdėkite, neiškreipkite įvykių, neanalizuokite jo elgesio motyvų ar jausmų. Parašykite, kokio elgesio tikėtės iš jo ateityje.

Jeigu norite, galite aprašyti savo tolimesnius žingsnius, kuriuos žengsite, jeigu priekabiautojas nesiliaus jus žeminęs. Nepamirškite išsaugoti savo laiško kopijos, tačiau saugokite ją ne darbo vietoje.

- **Pasikalbėkite su kuo nors.**

Jūs galite jaustis neuztikrinta, nesaugi, susijaudinusi. Galite galvoti, kad pati iššaukėte tokią priekabiautojo reakciją. Jūs galite

būti susinervinusi ir pikta, todėl jums reikėtų ramioje vietoje su bendradarbiu ar kitu asmeniu, kuriuo pasitikite, pakalbėti apie susiklosčiusią situaciją. Jeigu priklausote kokiai nors visuomeninei organizacijai ar judėjimui, galite pasikalbėti su šių organizacijų patikimais žmonėmis, papasakoti apie tai, kas jums neduoda ramybės neramina ir jaudina. Vertėtų išklausti jums artimų žmonių patarimų ir nuomonės.

- **Kaupkite informaciją.**

Jūs turėtumėte būti susipažinusi su visais teisės aktais, reglamentuojančiais jūsų darbine veiklą: pareigybės aprašymu, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, padalinio, kuriame dirbate ar įstaigos, bendrovės nuostatais, įstatais, kolektyvine sutartimi, jeigu tokia yra, bei kitomis instrukcijomis ir taisyklėmis, kurios reguliuoja jūsų darbinį funkcijų vykdymą, darbo užmokestį ir atsakomybę. Žinokite darbo sutarties sąlygas ir atminkite, kad vieną darbo sutarties egzempliorių turite saugoti jūs pati. Savo

teisių žinojimas padės jums kovoti su ne- teisėtais priekabiuotojo veiksmais ir galimu „susidorojimu“ su nepageidaujamais darbuotojais.

- **Stenkitės kiekvieną įvykį detaliai aprašyti.**

Pasistenkite aprašyti visa tai, kas įvyko sąsiuvinyje, kuriame lapai yra sunumeruoti, kad niekas negalėtų įsegti papildomų lapų, išplėsti jų ar pakeisti kitais. Saugokite šią knygelę ne darbo vietoje. Užrašykite viską, ką prisimenate:

- datą, vietą, detales, priekabiuotojo pasakytus žodžius, gestus, veiksmus;
- kada, kokiomis aplinkybėmis ir kiek kartų patyrėte seksualinį priekabavimą;
- pavardes, vardus, telefonus asmenų, mačiusių ar girdėjusių seksualinio pobūdžio priekabas;
- jūsų emocinę ar fizinę reakciją priekabavimo metu ir po jo.

Pabandykite surasti kitų bendradarbių, kurie patyrė priekabavimą, pasikalbėkite su jais, pasidomėkite, kaip jie elgėsi panašioje situacijoje, paklauskite, ar nenorėtų kartu su jumis pradėti kovą su priekabiuotoju. Tačiau reikėtų elgtis ypač atsargiai, kad nepradėtų sklaidyti gandai, kurie galėtų jus įžeisti ir sukelti nemalonus pasekmes.

- **Aprašykite savo veiksmus (popieriuje arba garsajuostėje).**

Nepamirškite aprašyti visų savo veiksmų, kurių ėmėtės norėdama nutraukti priekabavimą. Detalus jūsų veiksmų aprašymas, pamint datas, laiką, priemones, padės jums suvokti stipriąsias ir silpnąsias jūsų surinktos medžiagos puses. Taigi aprašykite:

- pokalbį su priekabiuotoju;
- pokalbius su kitais darbuotojais, patyrusiais priekabavimą;
- nurodykite, kada ir koku būdu kreipėtės į priekabiuotoją ar jo viršininką dėl neleistinų ir jums nepageidaujamų seksualinio pobūdžio priekabių;

– aprašykite susitikimus su psichologu, daktaru ar kitais asmenimis, į kuriuos jūs kreipėtės pagalbos.

- **Saugokite visas dovanas, laiškus, raštelius, piešinius, nuotraukas, video įrašus, įrašytus pranešimus telefonu bei kitą medžiagą, kurią jūs gavote iš priekabautojo ir kuri gali būti svarbiu įrodymu.**
- **Saugokite dokumentus apie savo darbo įvertinimą.**

Saugokite visus dokumentus, kuriuose vertinamas jūsų darbas, profesiniai sugebėjimai, kvalifikacija, asmeninės savybės, pasiekimai, įsakymus dėl jums skiriamų premijų, kitų paskatinimų už gerą darbą, padėkos raštus. Jeigu pagyrimai bei padėkos už nepriekaištingai atliktas užduotis buvo pasakyti žodžiu, ar pareikšti kitokiu būdu, pasižymėkite, kada, kur ir už ką jūs buvote pagirta, kas dar tai girdėjo ar matė. Jeigu priekabautojas ateityje stengsis visaip jus menkinti, ar galbūt net atleisti iš darbo dėl ne-

patenkinamai atliekamų tarnybinių funkcijų, ši medžiaga gali turėti svarbią reikšmę, paneigiant pareikštus kaltinimus.

- **Išmėginkite visas priemones.**

Venkite tiesioginių susitikimų su priekabautoju, nedalyvaujant kitiems darbuotojams, pasistenkite, kad šalia jūsų būtų kitas žmogus.

Jeigu priekabautojas stovi prie jūsų labai arti ir jūs nesijaučiate patogiai, nebijokite jam mandagiai, ramiu tonu pasakyti, kad šiek tiek pasitraukty.

Galite savo darbo vietoje palikti lankstinukų, knygelį apie seksualinį priekabiavimą.

Nebijokite taikliai ir sąmojingai pajaukauti su priekabautoju dėl jo elgesio. Tačiau tai padaryti reikėtų labai diplomatiškai, kad nesusilauktumėte atgalinės įžeidžiančios reakcijos.

KURIAIS ATVEJ AIS SEKSUALINIS PRIEKABI AVIMAS UŽTRAUKIA ADMINISTRACINĖ, O KURIAIS – BAUDŽIAMĄJĄ ATS AKOMYB Ė?

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme seksualinis priekabiavimas apibrėžiamas kaip užgaulus, žodžiu ar fiziniu veiks mu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, su kuriuo sieja darbo, tarnybiniai ar kitokio priklausomumo santykiai. Už šio įstatymo pažeidimus asmeniui taikomos administracinio poveikio priemonės, numatytos administracinių teisės pažeidimų kodekso 41⁶ straipsnyje. Šis straipsnis nustato, kad moterų ir vyrų lygių teisių, nustatytų Lietuvos Respublikos Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme, pažeidimas užtraukia baudą pareigūnams, darbdaviams ar jų įgaliotiems asmenims nuo vieno šimto iki dviejų tūkstančių litų, o už

pakartotinumą numatyta bauda nuo dviejų tūkstančių iki keturių tūkstančių. Tai administracinis teisės pažeidimas.

Tačiau naujojo Baudžiamojo kodekso, priimto 2000m. rugsėjo 26 d. (numatoma įsigaliojimo data 2003 m.) 152 straipsnyje taip pat numatyta atsakomybė už seksualinį priekabiavimą, tačiau tai jau baudžiamoji atsakomybė. Kas yra seksualinis priekabiavimas pagal baudžiamąją teisę? BK 152. straipsnyje nustatyta, kad tas, kas siekdamas seksualinio bendravimo ar pasitenkinimo vulgariais ar panašiais veiksmais, pasiūlymais ar užuominomis priekabiavo prie pagal tarnybą ar kitaip priklausomo asmens, padarė baudžiamąjį nusizengimą yra baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu, arba areštu. Už šiame straipsnyje numatytą veiką asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusiojo asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas.

Taigi tiek administracinio, tiek baudžiamojo kodeksų straipsnių dispozicijose numatytos panašios veikos, už kurių padarymą nu-

matytos skirtingos sankcijos. Kaip atskirti kada bus baudžiamasis nusižengimas, o kada tik administracinis pažeidimas. Sprendžiant šį klausimą turi būti vadovaujamasi vertinamaisiais kriterijais. Tai turi būti daroma atsižvelgiant į veikos objektyviusius ir subjektyviusius požymius. Vertinant veikos objektyviusius požymius, privalome atsižvelgti į įstatymo ginamus asmens, valstybės ar visuomenės interesus ir jų pažeidimo laipsnį, nusikaltimo dalyką, taip pat į nusikalstamos veikos būdą, pasekmes, įrankius ir priemones, laiką ir vietą. Kiekvienu konkrečiu atveju turi būti vertinamas seksualinio priekabiavimo pavojingumo laipsnis, kurį lemia jo pobūdis (ar seksualinio priekabiavimo veiksmai vykdomi vulgariais, itin žeminančiais, pagal egzistuojančios moralės normas itin nepadoriais veiksmais) ir intensyvumas, tyčios kryptingumas, tikslai ir motyvai, taip pat ir nusikaltimo dalykas. Baudžiamosios teisės normos nustato atsakomybę už seksualinį priekabiavimą tarp asmenų, susijusių tik tarnybinio priklausomumo santykiais. Vienas iš svarbių požymių, lei-

džiančių atriboti seksualinį priekabiavimą nuo baudžiamąjo nusižengimo, yra priekabiavimo tikslas-siekimas seksualinio bendravimo ar pasitenkinimo. Taip pat būtina įvertinti seksualinio priekabiavimo, užtraukiančio baudžiamąją atsakomybę, pasekmių sunkumo laipsnį (tai žymūs psichinės ir fizinės sveikatos sutrikimai, darbingumo praradimas, dėl ko reikalinga gydytojų pagalba ir t.t.).

SKUNDO PATEIKIMAS MOTERŲ IR VYRŲ LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUI

Jeigu jūs patyrėte seksualinį priekabiavimą ir nežinote, kaip elgtis ir kokių veiksmų imtis, jūs visada galite ateiti arba paskambinti į Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą ir pasitarti, kaip elgtis su priekabiautoju, kokius įrodymus rinkti bei kaip sustabdyti šiuos nepageidaujamus jums veiksmus. Jeigu abejojate, ar tikslinga pateikti skundą moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolieriui, tar-

nybos darbuotojai patars ir, esant reikalui, padės jums surašyti skundą dėl seksualinio priekabiavimo.

Skundas dėl moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimo – seksualinio priekabiavimo – pateikiamas raštu: pareiškėjas arba jo įgaliotas asmuo skundą gali atsiųsti paštu, perduoti faksu ar atnešti į Moterų ir vyrų lygių kontrolierių tarnybos priimamąjį. Jeiigu skundas gautas žodžiu ar telefonu, lygių galimybių kontrolierius gali pradėti tyrimą savo iniciatyva. Anoniminiai skundai nenagrinėjami, jeiigu kontrolierius nenusprendžia kitaip.

Skundą galima paduoti per 3 mėnesius nuo skundžiamųjų veiksmų padarymo. Skundai, paduoti praėjus šiam terminui, nenagrinėjami, jeiigu lygių galimybių kontrolierius nenusprendžia kitaip.

KAS TURI BŪTI NURODYTA SKUNDE?

- Adresatas – moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolierius;
- Pareiškėjo vardas, pavardė;
- Apskundžiamo asmens vardas, pavardė bei įstaiga, kurioje jis dirba;
- Apibūdintas skundžiamas sprendimas arba skundžiami veiksmai, nurodytas jų padarymo laikas ir aplinkybės;
- Suformuluojamas prašymas moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolieriui.

Prie skundo gali būti pridėdami turimi įrodymai ir jų aprašymas, ginčijamo sprendimo nuorašas, siūlomų apklausti asmenų sąrašas su jų adresais ir nurodymu, kokias aplinkybes kiekvienas iš jų gali patvirtinti.

KADA SKUNDAS NENAGRINĖJAMAS?

Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolierius atsisako nagrinėti skundą ir ne vėliau kaip per 15 dienų gražina jį pareiškėjui, jei:

- 1) neįmanoma pradėti tyrimo dėl duomenų trūkumo, o pareiškėjas kontrolieriaus prašymu šių duomenų nepateikia;
- 2) skundas paduotas praėjus 3 mėnesių terminui nuo skundžiamų veiksmų padarymo, jeigu kontrolierius nenusprendžia kitaip;
- 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriskirtas jo kompetencijai;
- 4) skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas, yra nagrinėjamas teisme arba pagal įstatymus turi būti nagrinėjamas teisme;
- 5) dėl skunde keliamo dalyko yra priimtas procesinis sprendimas iškelti baudžiamąją bylą.

KĄ GALI NUSPREŠTI LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS?

Per mėnesį (prireikus per du mėnesius) atlikęs tyrimą, moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolierius gali priimti sprendimą:

- perduoti tyrimo medžiagą tardymo organams, jeigu nustatomi nusikaltimo požymiai;
- kreiptis į atitinkamą asmenį ar instituciją ir siūlyti nutraukti lygias teises pažeidžiančius veiksmus ar panaikinti su tuo susijusį aktą;
- nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti administracines nuobaudas;
- atmesti skundą, jeigu nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai;
- nutraukti tyrimą, jeigu pareiškėjas skundą atsiima arba kai trūksta objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą;
- įspėti dėl padaryto pažeidimo;

- laikinai sustabdyti tyrimą, jei asmuo, kurio skundas ar apskundžiami veiksmai tiriama, serga arba yra išvykęs.

Delsti ir toleruoti pažeminimo ir paniekimo tikrai neverta. Jūs turite teisę į privatų gyvenimą, jūs turite teisę dirbti, realizuoti savo teises ir būti apsaugota nuo bet kokio nepageidaujamo jūsų teisių suvaržymo ar apribojimo.

*Išdrįskite apginti savo teises įstatymų
numatytais būdais ir priemonėmis!
Tai jums garantuoja
Lietuvos Respublikos Konstitucija.*

**Motėrų ir vyrų lygių
galimybių kontrolieriaus
tarnybos adresas:**

**Pylimo g. 35, LT-2001 Vilnius
Tel.: (5) 2 61 27 87, (5) 2 61 27 80
Faksas: (5) 2 61 27 25
El. paštas: mvlgk@lrs.lt
www.lygybe.lrs.lt**

LEIDINYS IŠLEISTAS JUNGTTINIŲ TAUTŲ
VYSTYMO PROGRAMOS DEMOKRATINIO
VALDYMO FONDO LĖŠOMIS